

**MORA
KOMMUN**

**RIKTLINJE
SAMVERKAN GENOM IDÉBURET
OFFENTLIGT PARTNERSKAP, IOP**

Innehållsförteckning

Grunderna för riktlinjen	3
Inledning och bakgrund	3
Definition av IOP	3
Riktlinjens syfte	4
Omfattning	4
Ansvar och organisation	4
Kommunstyrelsen	4
Nämnder och bolagsstyrelser	4
Förvaltningschef/VD	4
Uppföljning	4
Bilaga tillämpning av riktlinjen	5

Kommunstyrelseförvaltningen

Fastställd	Kommunstyrelsen 2023-01-24 § 19
Reviderad	-
Produktion	Kommunstyrelseförvaltningen
Dnr	MK KS 2023/20 022

Grunderna för riktlinjen

Inledning och bakgrund

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn kring en eller flera samhällsutmaningar. Idéburna organisationer besitter ofta särskild och målgruppsnära kunskap som är viktig för att möta förändringar och utmaningar i samhället. Det är därför viktigt att offentlig verksamhet samverkar med den idéburna sektorn för att ta del av den kunskapen. Mixen av professionellt anställda och ideellt engagemang är ofta central i att nå utsatta grupper.

IOP är ett alternativ till såväl upphandling som normerande och riktade bidrag. Det bygger i stället på ansatsen att en samhällsutmaning bäst löses med gemensamma krafter i ett jämbördigt partnerskap. Denna typ av samverkan efterfrågas allt mer i Sverige för att hitta sätt att ta sig an helheten i en samhällsutmaning där våra offentliga "stuprör" ofta begränsar oss.

Ett långsiktigt partnerskap genom IOP ger förutsättningar för sociala innovationer i syfte att lösa svåra samhällsutmaningar. Det öppna och transparenta arbetssättet säkrar och tryggar den långsiktiga verksamheten för båda parter. Partnerskapet kräver tid och engagemang då båda parterna gemensamt behöver förstå och definiera en samhällsutmaning samt vad som behöver göras för att den ska lösas. En positiv effekt av samarbetet är att demokratin stärks när fler parter involveras samt att fler perspektiv på utmaningen ger bättre lösningar.

Antalet IOP överenskommelser i Sverige anses idag uppgå till över 300 st och många kommuner arbetar aktivt med denna modell. Exempel på tecknade IOP:er finns med Svenska kyrkan, Rädda barnen, Röda Korset, idrottsföreningar, Fontänhus, Kvinnojouren med flera ideella organisationer. I Mora kommun finns IOP med Brukarkooperativet JAG samt Navet som är en sammanslutning av civilsamhällsorganisationer i Mora kommun.

Trots detta befinner sig utrymmet för att ingå avtal om Idéburet partnerskap fortfarande i en juridisk gråzon som är komplex och behöver bedömas i varje enskilt fall. Praxis på området är ännu inte fullt utvecklad. Att välja att aktivt arbeta med IOP innebär därför också ett val att vara med och påverka utvecklingen av praxis.

Denna riktlinje tar sin utgångspunkt i rapporten "Utveckla idéburet och offentligt partnerskap i kommuner, landsting och regioner" (SKL 2018) och tillägg har arbetats in utifrån kunskapsutvecklingen på området. Det har under de senaste åren både i samband med IOP och mer traditionell bidragsgivning blivit uppenbart att det offentliga många gånger varit allt för naiva i sin uppfattning om att allt idéburet per automatik är av godo. Behov finns därför av former för att säkerställa att den idéburna aktör vi avser att samverka med delar vår värdegrund, står bakom principen om alla människors lika värde och tar avstånd från alla typer av diskriminering.

Liknande resonemang förs också i lagrådsremissen om demokrativillkor för stöd till trossamfund. *"Regeringen föreslår att ett demokrativillkor ska gälla för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden och för stöd till trossamfund enligt den nya lagen om statsbidrag till trossamfund och enligt lagen om trossamfund. Regeringen gör även bedömningen att ett likalydande demokrativillkor som det som föreslås för stöd ur Allmänna arvsfonden bör uppställas för övrig statlig bidragsgivning som riktar sig till civilsamhället."*

Skrivningar angående detta har därför arbetats in i riktlinjen. En bilaga om tillämpningen med fokus på formerna för det förvaltningsövergripande, tvärsektoriella samarbetet har skapats då det är ett område som många kommuner upplevt som utmanande i arbetet med IOP.

Definition av IOP

Ett idéburet offentligt partnerskap, IOP, är en samverkansmodell som möjliggör för en offentlig aktör som Mora kommun att ingå partnerskap med en eller flera idéburna aktörer i syfte att lösa en samhällsutmaning. IOP är därmed inte ett vanligt bidrag som man kan söka från kommunen. Det är heller inte ett IOP om kommunen bara vill "köpa" en tjänst av den idéburna verksamheten. Ett IOP handlar istället om att ingå ett partnerskap med avsikt att under en längre tid arbeta tillsammans för att nå ett gemensamt mål.

Riktlinjens syfte

Syftet med en riktlinje för kommunens arbete med IOP är att:

- Tydliggöra att kommunen är positiva till och välkomnar initiativ till samverkan genom IOP för att lösa samhällsutmaningar.
- Skapa en förståelse i organisationen för samverkansformens möjligheter och begränsningar.
- Mora kommun ska vara aktiv part i utvecklingen av praxis kring IOP som verktyg för att lösa samhällsutmaningar.
- I enlighet med hållbara Mora stärka det tvärasektoriella arbetet och möjligheterna till samverkan med föreningar och andra idéburna aktörer.

Omfattning

Riktlinjen gäller för kommunens verksamhet i sin helhet samt för kommunens helägda bolag. Riktlinjen delges också bolag, gemensamma nämnder och andra organisationer där kommun är delägare eller medlem och det bedöms vara lämpligt att delge kommunens viljeinriktning på området.

Ansvar och organisation

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret kommuns verksamhet och för att samordna nämnder, styrelser och bolag. Då IOP-initiativ ofta berör flera delar av den kommunala verksamheten samordnas de därför av kommunstyrelseförvaltningen som ansvarar för att bjuda in berörda till dialog och tar in yttrande från upphandlingsenheten.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar också tillsammans med kommunikationsenheten för att information om möjligheterna till IOP kommuniceras via hemsida, sociala medier och fysiska träffar.

Nämnder och bolagsstyrelser

Det åligger varje nämnd och bolagsstyrelse att göra riktlinjen känd i sin verksamhet och bidra till dess efterlevnad.

Förvaltningschef/VD

Då kommunstyrelseförvaltningen identifierat att ett IOP-initiativ berör en förvaltning eller ett bolag ansvarar förvaltningschef eller VD för att lämpliga personella resurser avsätts för att delta i dialog kring det inkomna initiativet.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har ett övergripande uppföljningsansvar för att intentionerna i denna riktlinje efterlevs. Antal IOP ansökningar samt beslut om partnerskap i form av IOP följs upp årligen av kommunstyrelseförvaltningen i syfte att skapa underlag för lärande och praxis gällande IOP i Mora kommun.

Bilaga tillämpning av riktlinjen

Arbetsgång

Kommunstyrelseförvaltningen kontrollerar initiativet utifrån checklisten för att se om det kan vara en utgångspunkt för ett IOP och bjuder sedan in initiativtagarna till ett första möte. Om initiativet bedöms ha förutsättningar att gå vidare gör kommunstyrelseförvaltningen även kontroll av organisationen samt hämtar in intyg om värdegrund. Vid behov ges även stöd i att förtydliga sin idé. Tillsammans med initiativtagaren görs också en bedömning av vilka nämnder och bolag som kan komma att beröras.

Kommunstyrelseförvaltningen kallar sedan initiativtagarna samt berörda nämnder och bolag till ett möte där initiativtagarna presenterar den upplevda samhällsutmaningen och hur man önskar arbeta för att lösa detta tillsammans med kommunen.

Tjänstemän från respektive nämnd och bolag tar med sig frågorna tillbaka sin organisation för intern diskussion.

Kommunstyrelseförvaltningen kallar sen till ett uppföljningsmöte med berörda tjänstemän för vidare planering av processen.

Kommunstyrelseförvaltningen samordnar sen processen fram till att avtal om partnerskap har tecknats eller beslut har fattats om att en fortsatt process mot IOP inte är aktuell.

Checklista för inkomna IOP-initiativ

När en idéburen aktör tar initiativ till samverkan för lösning av en samhällsutmaning skall den tas emot av kommunstyrelseförvaltningen för bedömning av vilka förvaltningar eller bolag som är berörda. Ett IOP handlar om att ingå ett partnerskap med avsikt att under en längre tid arbeta tillsammans för att nå ett gemensamt mål. IOP ska därmed alltid föregås av ett samtal om behovet, det gemensamma intresset och hur parterna kan samverka.

Nedanstående checklista kan då tjäna som en första bedömning av om ett IOP rent juridiskt är möjligt.

- Verksamheten sker på initiativ av den idéburna organisationen.
- Verksamheten bidrar till lokal utveckling för att lösa en samhällsutmaning.
- Verksamheten kan inte ses som en del av de normerande och riktade bidrag som Mora kommun kan erbjuda.
- Avsikten är att den idéburna organisationen fortsatt ska vara en fri och självständig aktör.
- Bägge parter är med och finansierar verksamheten med pengar eller med andra insatser (ex ideella tid).
- Verksamheten avses bedrivas under en längre tid och kommer inte detaljregleras från kommunens sida.
- Det finns inte en marknad eller en konkurrenssituation att vårda. Här inhämtas yttrande från upphandlingsenheten.
- Det finns inte privata företag som bedriver samma verksamhet på samma sätt eller med samma värden.
- Det sker ett gemensamt lärande och utvecklingsarbete kopplat till avtalet.

Stämmer alla dessa påståenden in på det tänkta initiativet kan IOP vara en form som fungerar för sådan samverkan.

Kontroll av partner i IOP

Idéburna organisationer aktuella för IOP:er med Mora kommun måste ha stadgar, bolagsordning eller motsvarande som reglerar arbetet på ett demokratiskt sätt.

Inför ingående av IOP bör nämnden eller styrelsen begära in följande uppgifter:

- Stadgar, bolagsordning eller motsvarande
- Beskrivning av organisationens verksamhetsidé och ordinarie verksamhet
- Årsmötesprotokoll
- Verksamhetsberättelse
- Ekonomisk berättelse med bokslut
- Revisionsberättelse
- Verksamhetsplan och styrelseförteckning
- Uppgift om medlemsantal

Värdegrund

Innan vi går in i dialog kring ett IOP-initiativ bör den eller de idéburna aktörer som tar initiativet signera nedanstående för att säkerställa att vi har en gemensam värdegrund.

Undertecknad som representant för _____ intygar att varken organisationen själv, dess ägare, någon av dess underavdelningen eller någon av dess företrädare när de agerar inom ramen för organisationens verksamhet:

1. utövar våld, tvång eller hot mot en person
2. kränker ett barns rättigheter på ett sådant sätt att det finns en risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas
3. kränker en persons grundläggande fri- och rättigheter genom utnyttjande av en utsatt belägenhet
4. diskriminerar eller kränker individer eller grupper eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde utifrån

- a, Kön eller könsöverskridande identitet och uttryck
- b, Etnisk tillhörighet
- c, Religion eller annan trosuppfattning
- d, Funktionsnedsättning
- e, Sexuell läggning
- f, Ålder
- g, Politisk åskådning

5. försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1–4

6. motarbetar det demokratiska styrelseskicket

Jag intygar också att organisationen har rutiner för hantering av medarbetare som utanför uppdraget agerar på ett sätt som inte stämmer överens med ovanstående värdegrund.

Det skriftliga partnerskapet

Dessa ska anpassas för respektive IOP men nedanstående punkter bör övervägas i avtal om IOP.

- Bakgrund – Varför vill vi ha samverkan? Vilken är den aktuella samhällsutmaningen?
- Syfte med avtalet – Vilken nytta ska IOP göra som inte kan åstadkommas inom befintliga system?
- Parter
- Mål med verksamheten – Vilken gemensam målbild och vilket syfte har vi med samverkan?
- Värdegrund/förhållningssätt - Är det någon princip vi absolut måste värna för att kunna samverka?
- Målgrupp
- Insatser och åtaganden – Hur ska vi se till att båda parter har lika stort inflytande över processen?
- Gemensam plan för uppföljning och utvärdering. Hur kan arbetet förbättras?
- Gemensam plan för lärande och utveckling utifrån samarbetet.
- Organisation, kontaktpersoner
- Dokumentation och redovisning
- Ekonomi, fakturaadress
- Avtalstid
- Omförhandling, uppsägning, hävning och tvist